

Kvalita života českých důchodců měřená spotřebou

**Struktura a dynamika spotřeby domácností
důchodců dle Statistiky rodinných účtů a statistiky
spotřebitelských cen ČSÚ**

Brno, září 2015

Kvalita života českých důchodců měřená spotřebou

Struktura a dynamika spotřeby domácností důchodců dle Statistiky
rodinných účtů a Statistiky spotřebitelských cen ČSÚ

Materiál RS ČR

Přednášející:

Dr. Zdeněk Pernes

(předseda Rady seniorů ČR)

Obsah

- **I. ÚVOD**
- **II. VÝVOJ PŘÍJMŮ
DŮCHODCŮ V LETECH
2004 AŽ 2014**
- **III. STRUKTURA
A DYNAMIKA
SPOTŘEBY DŮCHODCŮ
V LETECH 2004 AŽ 2014**
- **IV. ZÁVĚR**

I. ÚVOD

- Významným aspektem vypovídajícím o kvalitě a způsobu života jednotlivých sociálních skupin populace je **struktura a dynamika osobní spotřeby**. (Tedy objemu spotřeby, respektive růst kvantity spotřeby, nebo zpravidla obou veličin.)
- **Rozložení osobních příjmů** do výdajových položek k uspokojení potřeb nezbytných i zbytných **naznačuje stav životní úrovně**, její růst, stagnaci nebo pokles.

- **Cílem analýzy** osobní spotřeby důchodců za posledních deset let je získat poznání o výše uvedených jevech a popsat pohyb kvalitativních i kvantitativních změn v osobní spotřebě generací třetího a čtvrtého věku. A to nejen v nominálních, ale zejména v **reálných hodnotách jako dominantního ukazatele kvality a způsobu života.**
- Analýza vychází z dat Statistiky rodinných účtů Českého statistického úřadu (ČSÚ), která je v podstatě **jediným uceleným zdrojem informací o výdajích domácností ve vazbě na jejich příjmy.**

- **Pro výpočet struktury a dynamiky spotřeby v reálných hodnotách byla použita data ČSÚ ze statistiky spotřebiletských cen (životních nákladů důchodců).**

II. PŘÍJMY DŮCHODCŮ V LETECH 2004 AŽ 2014

1. Klasifikace položek

- S ohledem na potřebu porovnatelnosti příjmů s výdaji pracuje analýza s čistými příjmy - tedy s příjmy očištěnými o odvody na zdravotní a sociální pojištění a o daň z příjmů.
- Jde o roční průměry na osobu zpravodajské domácnosti, která u důchodců činila v hodnoceném období 1,48 až 1,52 osoby.

- **Celkové příjmy jsou rozčleněny na příjmy pracovní - tj. na příjmy ze závislé činnosti (z hlavního a z vedlejšího zaměstnání) - a na příjmy z podnikání. Dále na příjmy z důchodu, na příjmy sociální (dávky státní sociální podpory, ostatní sociální příjmy) a na příjmy ostatní (kapitálové příjmy, prodej nemovitostí, prodej movitých věcí, dary od příbuzných).**
- **Do příjmů nejsou započteny vybrané úspory ani přijaté bezhotovostní půjčky a úvěry. Do příjmů ze soukromého podnikání jsou započteny pouze částky, které byly z výnosu podnikání použity pro spotřebu jednotlivých členů testované domácnosti.**

2. Struktura a meziroční růst čistých peněžních příjmů důchodců

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Příjmy v Kč	92 149	96 942	102 853	111 538	118 149	124 828	130 979	139 993	141 316	145 533	146 360
Index růstu v %		105,2	106,1	108,4	105,9	105,7	104,9	106,9	100,9	103,0	100,6

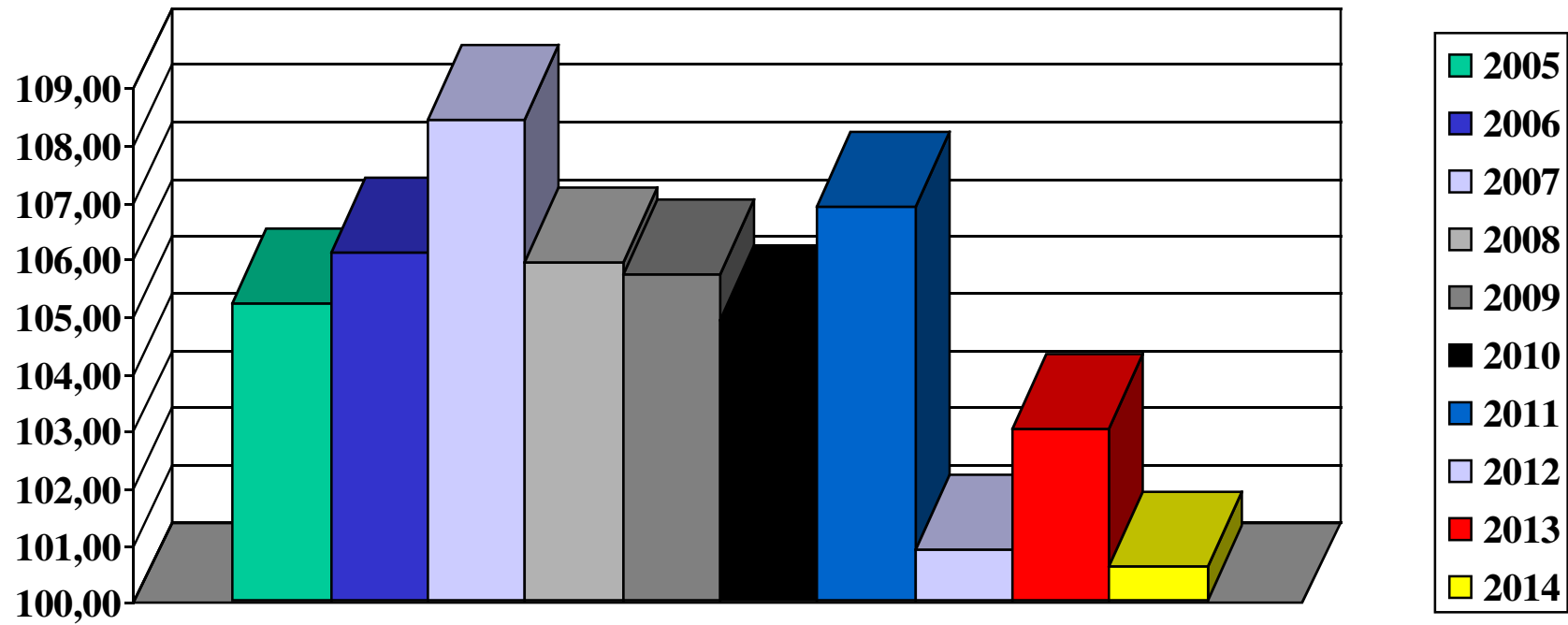
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Struktura v %:											
Závislá činnost	2,72	2,48	2,03	1,93	1,92	1,75	1,92	1,75	1,72	1,81	2,00
Podnikání			0,17	0,16	0,13	0,14	0,11	0,20	0,25	0,18	0,20
Důchody	94,75	94,40	94,53	93,09	92,66	94,11	94,35	94,18	92,51	91,79	92,01
Dávky SSP	0,14	0,14	0,25	0,28	0,32	0,27	0,23	0,20	0,30	0,26	0,40
Ostatní sociál. příjmy	0,22	0,21	0,22	1,06	1,03	0,72	0,58	0,61	0,63	0,65	0,76
Ostatní příjmy	1,97	2,64	2,78	3,48	3,94	3,01	2,81	3,06	4,59	5,32	4,62

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
v tom:											
Příjmy z ma- jetku	0,16	0,15	0,12	0,36	0,44	0,19	0,25	0,27	0,24	0,40	0,88
Prodej majetku	0,27	0,44	0,79	0,89	0,28	0,20	0,15	0,33	1,08	2,11	0,68
Dary příbuz- ných	1,10	1,27	1,12	1,00	2,02	1,30	1,20	1,06	1,47	1,82	1,22

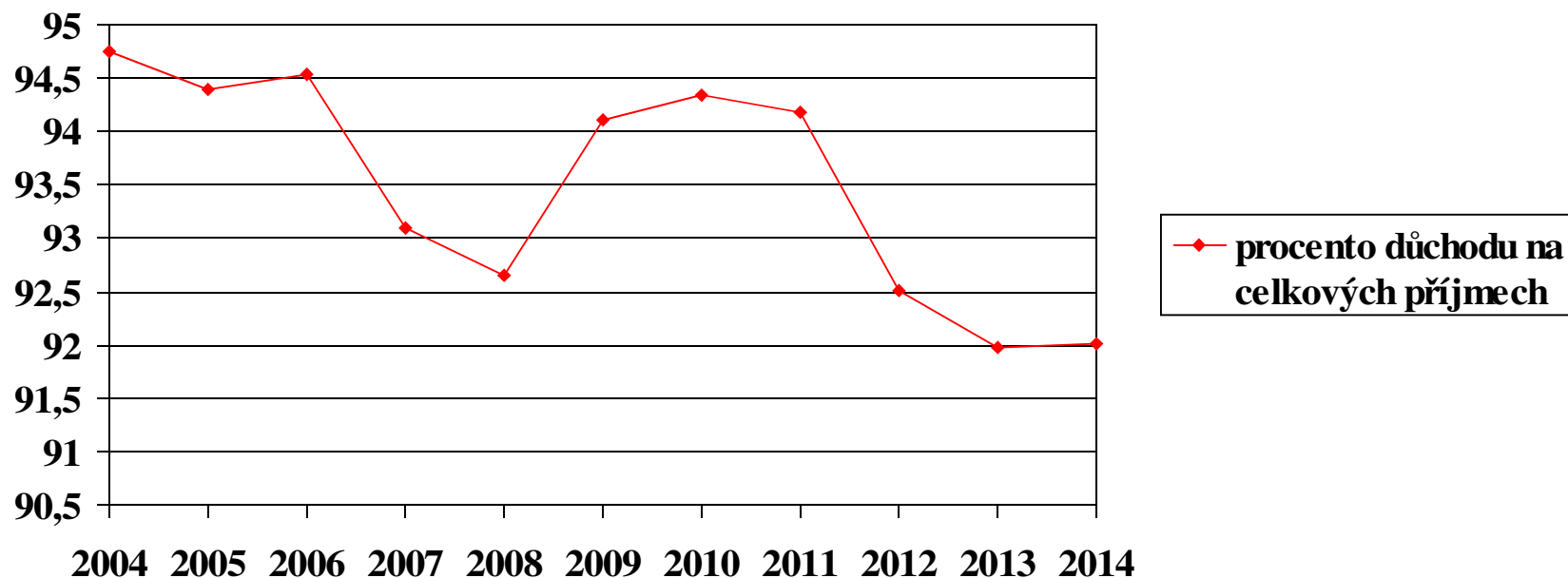
3. Závěry

Analýza pohybu čistých příjmů důchodců za léta 2004 až 2014 dle Statistiky rodinných účtů ČSÚ naznačuje že:

- Čisté peněžní příjmy důchodců včetně jejich struktury byly proměnlivé v čase, **nejvyšší meziroční růst byl v letech 2007 a 2011, nejnižší naopak v letech 2012, 2013 a 2014.** Ve struktuře čistých příjmů důchodců měly **nejvyšší váhu příjmy z důchodu**, další druhy příjmů byly o řád nižší.

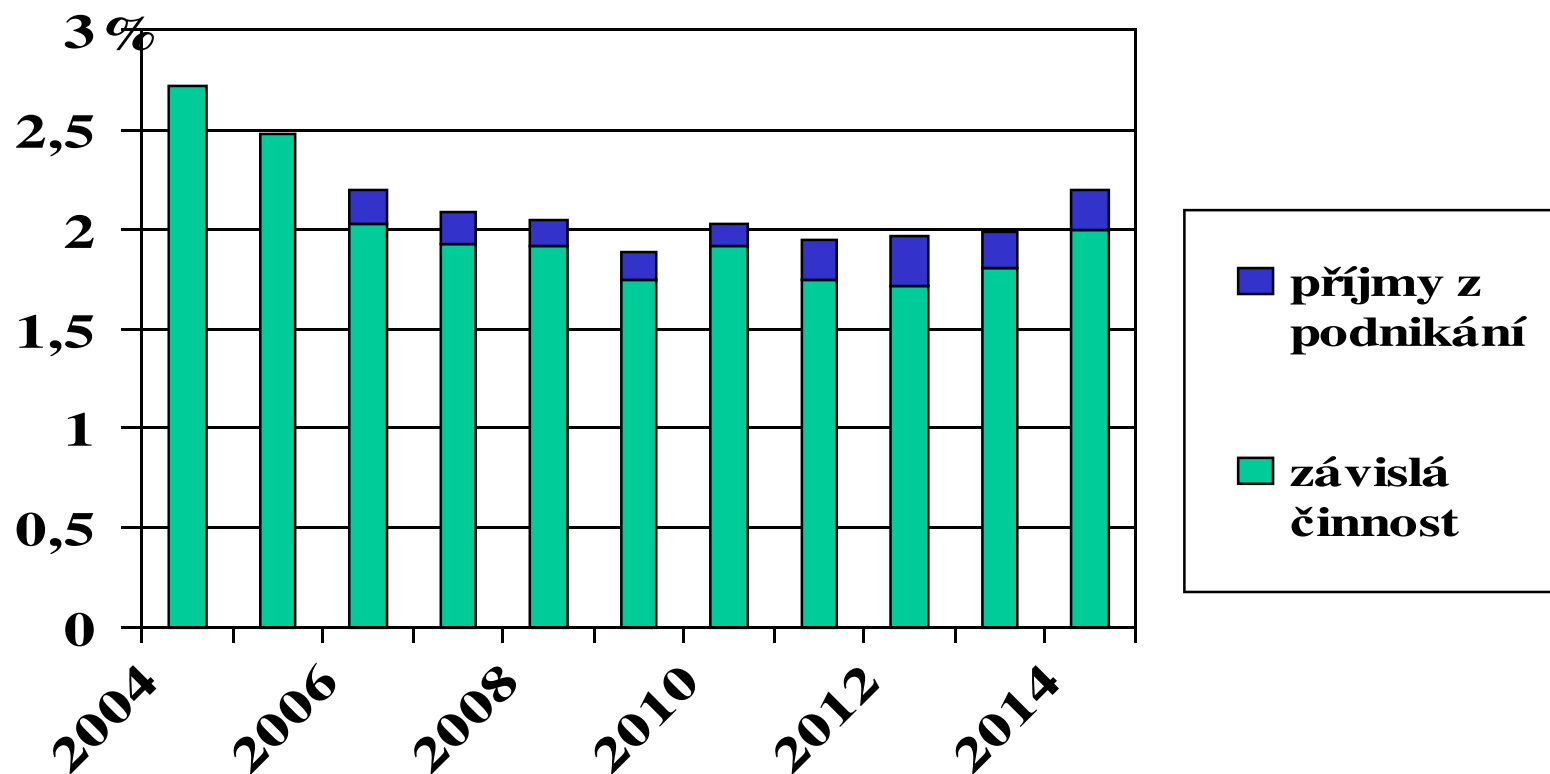
- Podíl příjmů z důchodu na příjmech celkových měl cyklický charakter, tj. jak meziroční růst, tak i meziroční pokles. V roce 2004 dosahoval příjem z důchodu 94,75 % celkových příjmů, v roce 2014 jen 92,01 % celkových příjmů. **Za hodnocených jedenáct let jde o pokles 2,74 procentního bodu!**

■ V koleraci s poklesem příjmů z důchodu naopak rostly příjmy ostatní, a to z počátečních 1,97 % z celkových příjmů v roce 2004 na konečných 4,62 % z celkových příjmů v roce 2014. Za hodnocených jedenáct let jde o nárůst 2,63 procentního bodu. Z toho plyne, že nedostatek příjmů z důchodů je nahrazován příjmy ostatními.

■ Sociální dávky důchodci nečerpají, v roce 2004 bylo testovanému důchodci přiznáno 303 Kč sociálních dávek, v roce 2005 397 Kč, v roce 2006 485 Kč, v roce 2007 1 493 Kč, v roce 2008 1 602 Kč, v roce 2009 1 233 Kč, v roce 2010 1 066 Kč, v roce 2011 1 141 Kč, v roce 2012 1 322 Kč, v roce 2013 1 330 Kč a v roce 2014 1 690 Kč sociálních dávek. Ve struktuře celkových příjmů byla váha sociálních dávek zanedbatelná, a to od 0,35 do 1,35 procentního bodu celkových příjmů.

■ **Váha příjmů pracovních byla v hodnocených letech relativně stabilní, nejvyšší byly v roce 2004 (2,72 %), nejnižší v roce 2009 (1,89 %).**

II. STRUKTURA A DYNAMIKA SPOTŘEBY DŮCHODCŮ V LETECH 2004 AŽ 2014

Pro třídění spotřebních vydání používá SRÚ klasifikaci (CZ – COICOP) „Klasifikaci individuální spotřeby podle účelu“. Klasifikace má 12 oddílů spotřebních vydání se 200 spotřebními položkami a dále oddíl vydání neklasifikovaná jako spotřební (investiční výdaje na výstavbu resp. rekonstrukci domu nebo bytu, výdaje spojené s péčí o užitkovou zahradu a užitková zvířata, dary příbuzným a pod.). Prezentace a studie pracuje se 44 položkami.

Struktura a dynamika spotřeby důchodců v KČ – průměry na osobu v KČ za rok

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Peněžní vydání celkem	90 268	92 954	99 664	106 091	113 389	119 542	126 459	129 204	132 606	137 706	136 785
A. Spotř. vydání	81 906	85 257	90 476	95404	102 579	108 427	114 346	118 251	118 670	122 709	123 849
01 Potr., neal. nápoje	22 983	22 894	23 946	24 596	26 769	26 105	26 606	27 157	28 279	29 854	29 976
Potraviny	20 970	20 909	21 982	22 523	24 577	23 963	24 470	24 977	25 982	27 490	27 638
Nealko nápoje	2 014	1 986	1 964	2 073	2192	2 141	2 136	2 180	2 297	2 364	2 337
02 Alko nápoje, tabák	2 484	2 506	2 641	2 822	2 746	3 126	3 249	3 810	3 757	3 811	3 886
Alk. nápoje	1 810	1 809	1 850	1 887	1 843	1 996	2 020	2 232	2 108	2 193	2 119
Tabák a tab. výr.	674	697	791	935	903	1 130	1 229	1 578	1 649	1 618	1 766

Struktura a dynamika spotřeby důchodců v Kč – průměry na osobu v Kč za rok

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
03 Odívání a obuv	3 077	2 955	3 132	3 428	3 291	3 315	3 297	3 588	3 260	3 519	3 809
Odívání	2 259	2 167	2 375	2 495	2 477	2 398	2 385	2 611	2 377	2 542	2 736
z toho prádlo a plet. ošacení	610	802	947	980	1 034	1 104	1 138	1 267	1 234	1 028	1 020
Konfek.	1 015	969	1 002	1 072	1 020	1 060	1 000	1 082	898	1 042	1 063
Obuv	818	788	758	932	815	916	912	978	883	977	985

Struktura a dynamika spotřeby důchodců v Kč – průměry na osobu v Kč za rok

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
04 Bydlení, voda, energie, paliva	22 472	22 657	25 841	26 069	27 780	31 145	32 815	34 568	35 202	35 404	34 761
Nájemné z bytu	5 107	5 201	4 937	5 420	5 873	6 839	7 440	7 732	8 200	7 904	8 423
Běžná údržba a opravy bytu	1 660	2 354	3 041	3 077	2 594	2 989	2 873	3 157	2 868	2 216	2 273
Vodné, stočné a ostatní služby související s bydl.	2 262	2 249	2 353	2 475	2 731	2 777	2 919	3 212	3 113	3 298	3 486
Energie a paliva	13 444	13 853	15 509	15 097	16 581	18 540	19 584	20 467	21 022	21 986	20 579

Struktura a dynamika spotřeby důchodců v Kč – průměry na osobu v Kč za rok

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
05 Byt. vybav., provoz domác.	5 194	5 344	6 376	6 856	6 734	7 265	7 103	6 643	6 760	6 490	6 539
Nábytek, byt. zař., podlah. krytiny	807	1 071	1 436	1 673	1 585	1 686	1 52	1 383	1 600	1 339	1 403
Bytové textil	569	639	704	697	639	613	631	730	589	616	625
Přístroje a spotř. pro dom.	1 443	1 234	1 311	1 737	1 822	2 056	1 901	1 478	1 710	1 570	1 605
Nádobí a kuch. potřeby	538	573	485	485	457	498	493	533	542	499	500
Výrobky pro dům a zahradu	492	473	702	813	679	819	705	852	724	827	687
Zboží a služby pro údržbu domácnosti	1 344	1 354	1 317	1 450	1 551	1 593	1 620	1 667	1 595	1 640	1 717

Struktura a dynamika spotřeby důchodců v Kč – průměry na osobu v Kč za rok

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
06 Zdraví	2 700	2 743	3 086	3 549	4 790	4 754	5 246	5 423	5 675	5 386	5 027
Léčiva, ortoped. a zdrav. výrobky	2 177	2 282	2 527	2 985	3 420	3 436	3 796	4 046	3 879	3 790	3 579
Ambul. zdravot. péče	307	316	369	374	858	908	1 072	963	889	1 106	1 191
Ústavní zdravot. péče	218	145	191	190	511	411	378	415	907	490	257

Struktura a dynamika spotřeby důchodců v Kč – průměry na osobu v Kč za rok

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
07 Doprava	4 938	6 209	5 140	5 230	6 037	6 968	7 889	7 385	7 228	8 516	8 745
Nákup dopravn. prostr.	799	1 642	424	473	1 072	2 033	1 907	819	858	1 943	1 806
Provoz doprav. prostr.	3329	3 688	3 805	3 841	4 039	3 982	4 936	5 509	5 334	5 542	5 775
z toho pohonné hmoty a oleje	2 352	2 634	2 662	2 850	2 962	2 713	3 202	3 796	3 811	3979	4 156
Osobní doprava a jiné dopravní služby	810	879	911	915	926	953	1 046	1 056	1 036	1 032	1 163

Struktura a dynamika spotřeby důchodců v Kč – průměry na osobu v Kč za rok

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
08 Pošty a telek.	3 528	3 785	4 019	4 147	4 347	4 367	4 652	4 927	4 642	4 839	4 755
Poštovní služby	177	172	180	163	170	157	164	171	160	153	147
Telefonní a telefax. zařízení	114	131	118	127	119	93	141	69	72	140	130
Telefon. a telefax. služby	237	3 492	3 721	3 857	4 058	4 117	4 347	4 686	4 410	4 545	4 478

Struktura a dynamika spotřeby důchodců v Kč – průměry na osobu v Kč za rok

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
09 Rekreace, kultura, sport	6 770	6 807	7 194	8 542	9 308	9 644	10 883	10 781	9 934	9 854	10 532
Zař. audio, foto a pro zprac. dat	708	607	778	1 052	1 288	1 466	1 876	1 473	1 073	961	1056
Výr. dl. spotř. pro rekreaci	69	13	27	41	128	117	28	50	30	64	61
Ost. výr. pro rekr., domácí zvířata	1 453	1 476	1 752	1 925	1 955	2 034	2 331	2 332	2 321	2 466	2 673
Rekreační a kulturní služby	1 694	1 853	1 961	2 270	2 517	2 646	2 896	2 812	2 808	2 844	2 997
Noviny, knihy, pap. zboží	1 641	1 613	1 613	1 673	1 667	1 682	1 682	1 785	1 682	1 670	1 683
Dovolená s komplex. službami	1 208	1 245	1 066	1 580	1 754	1 698	2 070	2 330	2 020	1 848	2061

Struktura a dynamika spotřeby důchodců v Kč – průměry na osobu v Kč za rok

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
10 Vzdělávání	8	18	21	24	28	24	46	72	269	130	134
11 Stravovací a ubyt. služby	1 918	2 150	2 177	2 578	2 757	3 107	2 917	3 373	3 342	3 558	3 881
Stravovací služby	1 799	1 993	1 941	2 342	2 501	2 842	2 640	3 122	3 087	3 351	3 553
z toho závod. a škol. jidelny, mš	444	478	537	564	617	679	770	821	700	767	829

Struktura a dynamika spotřeby důchodců v KČ – průměry na osobu v KČ za rok

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
12 Ostatní zboží a služby	5 834	6 179	6 903	7 564	7 992	8 607	9 642	10 522	10 323	11 350	11 805
Osobní péče	2 006	2 076	2 112	2 370	2 506	2 714	2 756	3 063	2 902	3 055	3 202
z toho drogistic. a kosmet. zboží	1 237	1 252	1 263	1 436	1 474	1 605	1 651	1 782	1 726	1 777	1 865
Osobní doplňky jinde neuvedené	428	595	585	581	557	457	547	815	543	612	701
Sociální péče	49	56	31	126	145	347	256	342	235	346	356
Pojištění	2 653	2 689	3 437	3 742	3 893	4 131	4 932	5 386	5 402	6 065	6 365
Finanční a jiné služby	698	764	738	746	891	958	1 152	1 143	1 240	1 271	1 181

Struktura a dynamika spotřeby důchodců v KČ – průměry na osobu v KČ za rok

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
B. Vydání neklás. jako spotřební	8 362	7 697	9 188	10 687	10 800	11 115	12 113	10 953	13 936	14 997	12 935
Pořízení, výstavba a rekonst. domu a bytu	2 102	603	1 802	2 111	1 886	956	2 065	1 186	3 799	4 424	1 685
z toho koupě nemovit.	802	8	390	72	578	265	703	112	2 365	3 304	608
Vydání jinde neuvedená	6 260	7 094	7 385	8 476	8 913	10 160	10 048	8 787	10 137	10 573	11 250
z toho dary příbuz.	5 293	6 052	6 351	7 022	7 339	8 846	8 400	8 148	8 134	8 288	9 498
Rozdíl příjmů a výdajů v KČ	1 881	3 988	3 189	5 447	4 760	5 286	4 520	10 789	8 710	7 827	9 575

3. Pohyb reálné spotřeby důchodců

Položka	Index pohybu reálné spotřeby									
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Potraviny	100,11	103,09	97,77	100,94	101,99	100,12	97,86	97,49	100,00	98,47
Nealko nápoje	100,11	99,09	104,09	99,29	95,66	100,37	94,59	95,53	102,51	100,16
Alkohol. nápoje	99,84	101,56	99,80	94,28	106,39	96,20	108,12	92,68	100,51	94,92
Tabák a tabák. výrobky	100,50	111,48	99,58	83,47	113,35	104,58	123,58	101,26	94,53	105,26
Odívání	99,62	114,64	105,79	100,79	99,50	102,54	112,52	94,83	109,46	106,56
Obuv vč. oprav	102,37	102,66	120,79	86,16	113,53	100,36	106,81	90,84	107,95	94,40
Nájemné z bytu	100,43	93,98	103,18	95,30	100,47	100,36	101,09	101,78	94,5	105,72
Vodné, stočné, další služby souv. s bydl.	94,89	101,38	100,84	104,00	95,12	101,75	105,60	89,82	99,13	103,42
El. a tepelná energie, plyn a ostatní paliva	96,75	99,60	94,69	96,17	103,24	106,05	98,59	94,4	103,35	98,53
Běžná údržba a opravy bytu	138,62	127,02	98,81	79,38	112,42	94,61	109,23	88,72	76,20	101,66
Nábytek, byt. zař., podlah. krytí	133,92	135,43	116,15	93,43	104,08	104,22	79,90	116,04	84,11	104,57

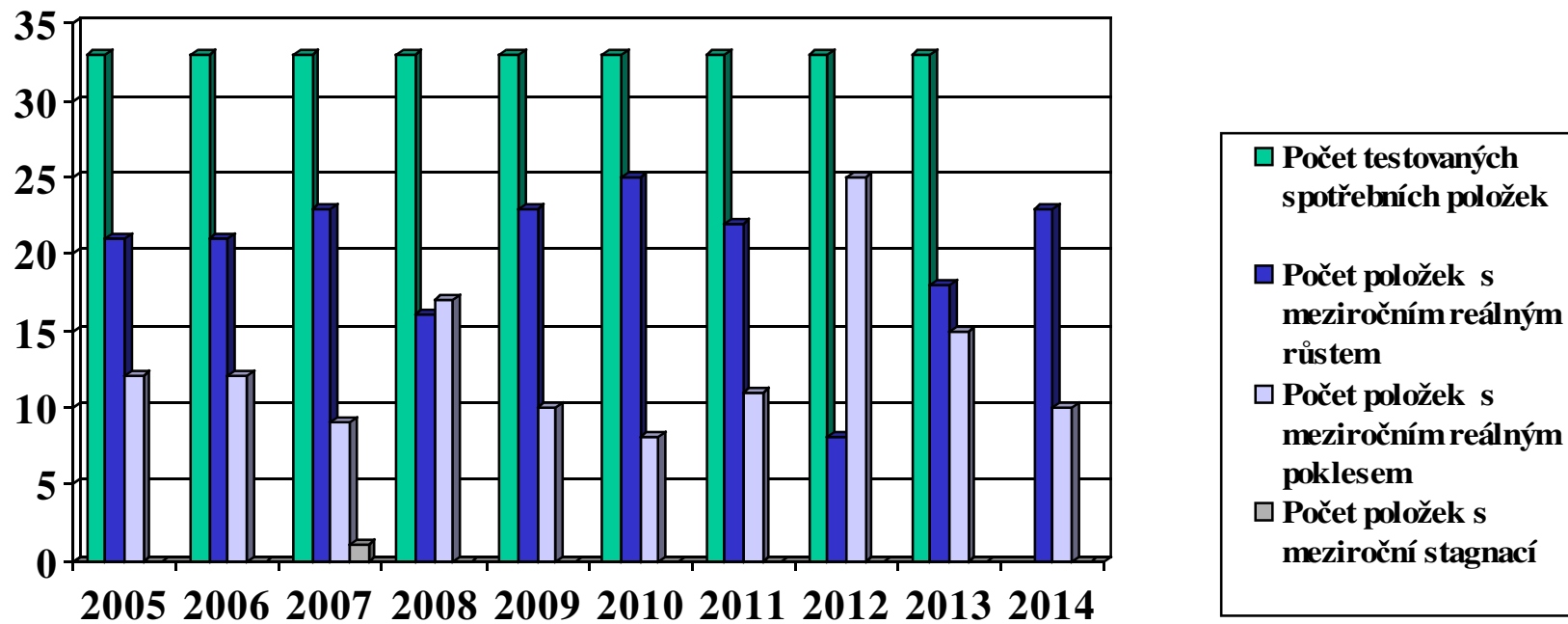
Položka	Index pohybu reálné spotřeby									
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Bytový textil	112,19	110,39	98,71	91,13	96,90	102,53	115,46	82,33	114,80	102,48
Přístroje a spotř. pro domácnost	90,12	143,73	102,61	106,49	113,98	93,30	80,57	121,28	95,94	104,85
Nádobí, kuchyňské potřeby	107,16	85,15	100,00	92,93	107,04	97,15	109,20	103,98	93,38	100,70
Výr. pro dům a zahr.	95,47	149,01	116,04	84,71	121,47	85,40	121,58	86,98	121,01	82,24
Zboží a služby pro údržbu domácnosti	101,76	97,08	108,34	105,70	104,06	103,03	103,83	93,16	100,71	105,43
Zdraví	91,61	106,43	109,32	101,10	104,92	102,37	99,78	93,77	92,60	96,61
Nákup dopr. prost.	213,85	26,78	113,72	238,32	208,87	106,83	44,74	108,45	232,27	95,22
Provoz dopr. prost.	105,91	100,75	100,25	101,40	105,56	110,98	104,50	91,77	104,21	103,89
Osobní dop. jiné dopr. služby	104,75	99,75	97,33	89,40	97,83	107,71	99,37	88,31	97,47	110,37

Položka	Index pohybu reálné spotřeby									
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Poštovní služby	85,10	103,51	95,56	78,24	90,45	104,46	99,02	93,10	86,62	84,73
Telef. a telefax. zařízení	173,58	130,17	139,24	124,77	95,07	173,07	55,11	113,18	230,58	111,61
Telefonní a telefax. služby	97,36	96,09	101,77	105,95	102,89	105,70	108,02	96,32	111,18	102,74
Zařízení audio, foto a pro zpracování dat	92,28	136,44	147,52	135,43	129,78	140,32	87,34	79,52	96,61	119,84
Výrobky dlouhodobé spotřeby pro rekreaci	18,76	209,15	131,02	326,57	103,52	25,95	193,26	61,48	210,59	92,53
Ostat. výrobky pro rekreaci, domácí zvířata	100,87	117,64	109,43	98,22	103,32	113,69	100,64	97,29	104,99	105,33
Rekreační a kulturní služby	102,71	92,67	106,10	103,14	104,30	108,37	96,52	98,58	100,28	104,75
Noviny, knihy, papíren. zboží	94,60	98,23	100,12	95,26	96,10	97,47	102,93	90,26	97,73	99,49

Položka	Index pohybu reálné spotřeby									
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Dovolená s komplexními službami	99,84	84,69	147,19	109,38	97,10	124,53	113,82	85,59	87,80	107,65
Vzdělávání	213,47	113,27	112,05	113,49	83,46	188,65	152,70	365,21	47,15	100,86
Stravovací služby	106,01	95,20	117,26	99,90	110,97	90,36	116,28	95,35	106,21	104,15
Ubytovací služby	132,19	144,82	97,75	102,03	103,01	104,65	90,94	99,99	80,22	158,11
Ostatní zboží a služby	103,23	108,47	104,46	97,56	104,36	109,51	106,99	94,98	107,58	102,27

Reálná spotřeba důchodců

rok	Počet testovaných spotřebních položek	Počet položek s meziročním růstem	Počet položek s meziročním poklesem	Počet položek s meziroční stagnací
2005	33	21	12	0
2006	33	21	12	0
2007	33	23	9	1
2008	33	16	17	0
2009	33	23	10	0
2010	33	25	8	0
2011	33	22	11	0
2012	33	8	25	0
2013	33	18	15	0
2014	33	23	10	0

Pohyb reálné spotřeby u jednotlivých položek

položka	Počet testovaných let	Počet let růstu	Počet let poklesu
Potraviny	10	6	4
Nealkoholické nápoje	10	5	5
Alkoholické nápoje	10	4	6
Tabák a tabákové výrobky	10	7	3
Odívání	10	7	3
Obuv	10	7	3
Nájemné z bytu	10	7	3
Běžné opravy a údržba bytu	10	5	5
Dodávka vody a další služby související s bydlením	10	6	4
Elektrina, teplo, plyn a ostatní paliva	10	3	7
Nábytek, bytové zař., podl. kryt.	10	7	3
Bytový textil	10	6	4

Pohyb reálné spotřeby u jednotlivých položek

položka	Počet testovaných let	Počet let růstu	Počet let poklesu
Přístroje a spotř. pro domácnost	10	6	4
Nádobí, kuchyňské potřeby	10	6	4
Výrobky pro dům a zahradu 1)	10	5	5
Zboží a služby pro údržbu dom.	10	8	2
Zdraví	10	5	5
Nákup dopravních prostředků	10	7	3
Provoz dopravních prostředků	10	9	1
Veřejná doprava	10	3	7
Poštovní služby	10	2	8

Pohyb reálné spotřeby u jednotlivých položek

položka	Počet testovaných let	Počet let růstu	Počet let poklesu
Nákup telefonních a telefaxových zařízení	10	8	2
Telefonní služby	10	6	4
Audio, foto, počítače	10	6	4
Výrobky dlouhodobé spotřeby pro rekreaci a kulturu	10	6	4
Ostatní výrobky pro rekreaci, kulturu, domácí zvířata	10	8	2
Rekreační a kulturní služby	10	7	3
Noviny, knihy, papírenské zboží	10	3	7

Pohyb reálné spotřeby u jednotlivých položek

položka	Počet testovaných let	Počet let růstu	Počet let poklesu
Doyolená s komplexními službami	10	5	5
Vzdělávání	10	8	2
Stravovací služby	10	6	4
Ubytovací služby	10	6	4
Ostatní zboží a služby	10	8	2

▪ **Z jednotlivých položek byl nejvýraznější růst reálné spotřeby u provozu dopravních prostředků (u 9 z 10 hodnocených).**

Nejvýraznější pokles reálné spotřeby byl naopak u elektřiny, tepelné energie a ostatních paliv (u 7 z 10 hodnocených let pokles), veřejné dopravy, poštovních služeb (u 8 z 10 hodnocených let pokles), u novin, knih a papírenského zboží (u 7 z 10 hodnocených let pokles).

- **Růst životní úrovně důchodců pozitivně ovlivňuje růst reálné spotřeby výrobků a služeb pro život člověka zbytných.**
- **Negativně životní úroveň důchodců ovlivňuje pokles reálné spotřeby výrobků a služeb pro život člověka nezbytných.**

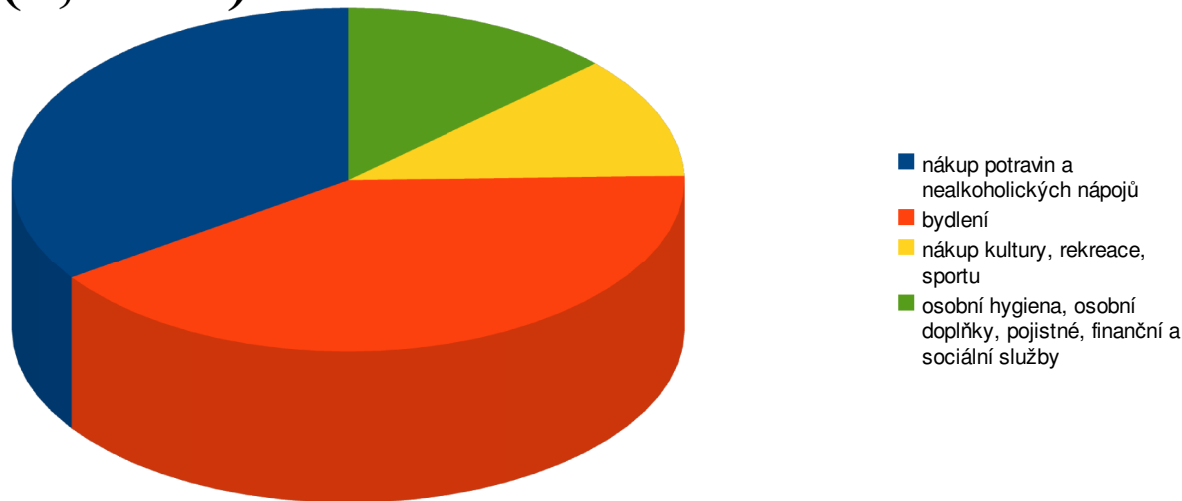
Struktura nominální spotřeby důchodců v %

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
A. Spotřební vydání	81 906	85 257	90 476	95 404	102 579	108 427	114 346	118 251	118 670	122 709	123 849
01 Potraviny, nealko nápoje	28,06	26,85	26,47	25,78	26,10	24,08	23,27	22,97	23,83	24,33	24,20
02 Alko nápoje, tabák	3,03	2,94	2,92	2,96	2,68	2,88	2,84	3,22	3,01	3,11	3,14
03 Odívání a obuv	3,76	3,47	3,46	3,59	3,21	3,06	2,88	3,03	2,75	2,87	3,08
04 Bydlení, voda, energie, paliva	27,44	27,75	28,56	27,32	27,08	28,72	28,70	29,23	29,66	28,66	28,07
05 Byt. vybav. provoz domác.	6,34	6,27	7,05	7,19	6,56	6,70	6,21	5,62	5,70	5,29	5,28

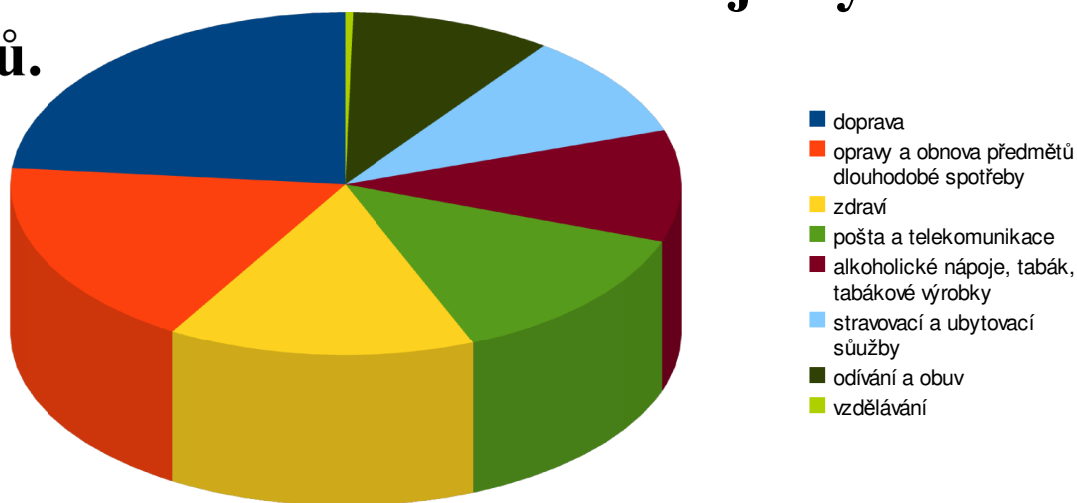
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
06 Zdraví	3,30	3,22	3,41	3,72	4,67	4,38	4,59	4,59	4,79	4,39	4,06
07 Doprava	6,03	7,28	5,68	5,48	5,89	6,43	6,90	6,25	6,09	6,94	7,06
08 Pošty a telekom.	4,31	4,45	4,44	4,35	4,24	4,03	4,07	4,17	3,91	3,94	3,84
09 Rekreace, kultura, sport	8,27	7,98	7,95	8,95	9,07	8,89	9,52	9,12	8,37	8,03	8,50
10 Vzdělávání	0,01	0,02	0,02	0,03	0,03	0,02	0,04	0,06	0,23	0,11	0,11
11 Strav. a ubyt. služby	2,34	2,52	2,41	2,70	2,69	2,87	2,55	2,85	2,82	2,90	3,13
12 Ostatní zboží a služby	7,12	7,25	7,63	7,93	7,79	7,94	8,43	8,90	8,70	9,25	9,53
B. Vydání neklas. jako spotřební	9,26	8,28	9,22	10,07	9,52	9,30	9,58	8,48	10,51	10,89	10,44

4. Závěry

Struktura spotřeby důchodců je determinována osobními příjmy a cenovým vějířem nakupovaných výrobků a služeb. Čtvrtina spotřebních výdajů (24,20% - 2014) je vynakládána na nákup potravin a nealkoholických nápojů, třetina (28,07%) na bydlení, desetina na nákup kultury, rekreace a sportu (8,50 %) a desetina na osobní hygienu, osobní doplňky, na pojistné, finanční a sociální služby (9,53 %).

Váha spotřebních výdajů ostatních je u důchodců řádově nižší. Na dopravu je vynakládáno 7,06 % prostředků, na opravy a obnovu předmětů dlouhodobé spotřeby (nábytek a bytové zařízení, bytový textil, přístroje a spotřebiče pro domácnost, nádobí) je vynakládáno 5,28 % prostředků, na zdraví 4,06 % prostředků, na pošty a telekomunikace 3,84 % prostředků, na alkoholické nápoje, tabák a tabákové výrobky 3,14 % prostředků, na stravovací a ubytovací služby 3,13 % prostředků, na odívání a obuv je vynakládáno 3,08 % prostředků a na vzdělávání je vynakládáno 0,11 % prostředků.

Nejvíce prostředků vynakládají důchodci na **nákup výrobků a služeb pro život člověka nezbytných**. Tedy na **nákup potravin a nealkoholických nápojů**, na **nákup prádla a pleteného ošacení, konfekce, obuvi**, dále **na bydlení** a to včetně nezbytné údržby i oprav v bytech a obnovy opotřebovaných předmětů vybavení domácností. Dále na placené **léky** a placenou **ambulantní péči**, na **dopravu**, na **noviny, knihy a papírenské zboží**, na **osobní hygienu a osobní péči**.

Spotřební výdaje na nákup výrobků a služeb nezbytných determinují výdaje na nákup výrobků a služeb pro život člověka zbytných, ze kterých je **nejvíce prostředků vynakládáno na nákup a chov domácích zvířat, na služby veřejného stravování, na kulturní a zábavní služby, na zahraniční a tuzemskou rekreaci, na služby pojišťoven a komerčních bank.**

Struktura nominální spotřeby je v čase relativně stabilní, nejvýznamnější změny v hodnocených deseti letech nastaly v řádech 0,1 až 3,86 procentních bodů. A to:

- **U nominální spotřeby potravin a nealkoholických nápojů, jejichž váha na celkové spotřebě o 3,86 procentního bodu poklesla.**
- **Dále u nominální spotřeby položek z oddílu tzv. ostatního zboží a služeb, jejichž váha na celkové spotřebě naopak o 2,41 procentního bodu vzrostla.**

- **K poklesu o 1,06 procentního bodu naopak došlo v oddíle bytové vybavení a provoz domácnosti.**
- **U ostatních oddílů byl pohyb struktury nominální spotřeby důchodců v řádě nižším než jeden procentní bod.**

IV. ZÁVĚR

- Dle sekundární analýzy výzkumných šetření Statistiky rodinných účtů a Spotřebitelských cen Českého statistického úřadu **kvalita života českého důchodce měřená jeho spotřebou neroste.**
- V posledních deseti letech rostla reálná spotřeba pouze u šesti desetin položek spotřeby (24 % až 76 %, průměr – 61 %). **Na stabilní růst životní úrovně tedy příjmy českým důchodcům nepostačují!**
- **Za velmi závažnou skutečnost možno považovat 43 procentní pokles reálné spotřeby u výrobků a služeb pro život člověka nezbytných!**

- Po zaplacení výrobků a služeb pro život člověka nezbytných (100 060 Kč, tj. 80,79 % spotřebních výdajů) zbylo v roce 2014 českému důchodci 23 789 Kč na nákup výrobků a služeb zbytných – koše nezbytných a zbytných životních potřeb 2014 – tj. 8 338 Kč a 1 982 Kč na měsíční spotřební vydání.
- Na nákup knih, novin a časopisů vynakládal český důchodce v loňském roce 1 683 Kč, na nákup domácích a zahraničních rekreací 2 061 Kč, na kulturní produkce 511 Kč, na rekreační a sportovní služby 240 Kč, na pohoštění v restauracích 2 724 Kč a na ubytování v hotelích 328 Kč. Na nákup vzdělávacích aktivit vynaložil český důchodce v loňském roce 134 Kč.

- **Na důstojný život českému důchodci jeho důchod nepostačuje, proto si musí přivydělávat a do spotřeby zapojovat též příjmy ostatní. A to včetně prodeje celoživotně strádaného majetku.**
- **Sociální dávky čeští důchodci v podstatě nevyužívají, jejich váha na celkových příjmech dosahovala v hodnoceném období 0,35 až 1,35 procentního bodu.**
- **Český důchodce osobní spotřebu snižuje, aby mu zbyly prostředky pro podporu příbuzných.**
- **Jeho peněžní výdaje na dary jsou vyšší než dary, které naopak od příbuzných dostává.**

Děkuji vám za pozornost

Dr. Zdeněk Pernes
předseda Rady seniorů ČR

Kontakt:

**Nám. W. Churchilla 2,
113 59 Praha 3**

tel.: +420 234 462 077

e-mail: rscr@rscr.cz

web: www.rscr.cz